

עין משפט
נר מצוה

קצת א מיי פיי מה'י שמיטה ה'יג ועיין בהשגות ובכ"מ סוג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' נה ס"ב:

קצב ב מיי פיי מה'י תלמוד תורה ה"ב סג עשין יג טוש"ע יו"ד סי' רמד סעי' ה ונכב חלפם קדושין פרק א דף כה"ל:

ר ג מיי פיי מה'י בכורים ה"י"ז:
רא ד ה מיי פכ"א מה'י כלם הלכה ז:
רב ו מיי פיי שם הלכה י יג יד:

‏»‏

רבינו גרשום

פסיק נביה. הגיד: עד דאינבול אינבולי כלומר מהמת חולי. קורדינאה מאתו מקום: כל בעלי אומנות עומדים מפניהם ושואלין בשלומן. כלומר אמרי' התם במסכת תענית גובי עלי קרועי קציעות (א) כל בעלי אומניות עומדים מפניהם ושואלין ביה ומה הן גובי עלי גור ירבעם הרשע שלא יהא שום בר אדם שיוליך בכורים לירושלם והיו נוטלין עלי ובכורים בחובו ועליהן קציעות וכשמועין אצל פוסדאי' אומרין להיכן אתם הולכין אומרין לעשות שני עיגולי דבילה במכתש שלפניו וכשעוברין מפרסאות נוטלין הבכורים ומעשרין אותם בסלין וכן עושין מהפצם לצורך המערכה עושין אותן כמין שלפנים (ואומרין) כשמגיעין אצל פרסאות ואומרין) למה אהם הולכים (ואומרין) להביא שני גזולות משוכך שלפנינו ומפניהם נעמרין בעלי אומניות. ולא היה אלא כדי שלא יהו משיכלין לעתיד לבוא. כלומר אין עושין להן כבוד יותר מתי"א אלא כדי שלא יהו מכשילין לעתיד לבוא שיהו באין בפעם אחת. אמר רב נחמן כסלע כיותר דאמרין קודרה כסלע טרפה מרס הוצינה כסלע יתר מכסלע וטרפה: כאיסר יתר מכאיסר. כלומר מה דאמרין גזירות כי כמה תחסר ותהא כשרה עד כאיסר הארטאלי' או חסרה כאיסר טרפה כיותר מכאיסר. אלאמא קסבר רב נחמן עד ולא עד בכלל איסר האיטלקי איסר גדול הוא: איתביה רבא לרב נחמן. חבל היוצא מן המטה כו' מטה של חבלים לסוף הסירות שפירי תחית' חבל והכי קאמר מטה של חבלים שנטמאת בטומאה שנטמאה באהל חבל היוצא ממנה עד חמשה טפחים אינו מקבל טומאה דלית ביה ממש. לאו חמשה כלמטה כלומר חמשה כשלשה כארבעה לקולא וש"מ עד ועד בכלל. לא חמשה כלמעלה עד ולא עד בכלל חמשה כחומר.א.

א) לפניו תענית דף כח. גבי גובי עלי לתא גלל דענלי אומניות עומדין מפניהם רק כי"ה בכורים פ"ג מ"א וע"ה.

נר:

אין בע"י אומניות רשאין לַעמוד מפניהם. פ"ה צעלי אומניות שעוסקים במלאכת אחרים וליישב לשון ראשם פירש כן ונראה דאפילו עסוק במלאכתו לא מחייב כדאמרין בפ"ק דקידושין (דף ג. וסס) מה א[[] קיימת []] שאין זה חסרון כיס אף א[[] הידור []] שאין זה חסרון

כיס והר"ר יעקב זר שמעון היה מיישב לשון רשאין א אפילו עסוק במלאכתו דאין רשאין כמו אין חייבין כי ההוא דתנן פרק המקדיש שדהו (ערכין דף כח:) שור זה עולה אומדים כמה אדם רולה ליתן בשור זה להעלותו עולה אע"פ שאינו רשאי ופירושו אע"פ שאינו חייב כדמתרגמינן לא תהיה לו כנושה לא תהא ליה כרשוא וכן יש לפרש ההיא דפ"ק דקדושין (דף ג.) אין אדם רשאי לעמוד בפני רבו אלא שחרית וערבית ולא יהא כבודו מרובה משל שמים וכן שיהא אסור אלא אינו חייב לעמוד קאמר ומיהו ברוב ספרים גרס כההוא דערכין אע"פ שאינו חייב אצל כספר שהועתק מאותו ספר שכתב רבינו גרשום כתוב אע"פ שאינו רשאי וגם רש"י הביא ראייה בתשובה מספר רבינו גרשום דרשאי הוי כמו חיוצ"י: **בבבבב** ביתר מבבבבב. פ"ה דקאי אפלוגמא דשדרה וגולגולת דקאמרי צית הלל כדי שינטל מן החי וימות ואמר רב יהודה [אמר שמואל] גריש פרקין (דף מב:) וכן לטרפה ואמרין צבכורות פרק על אלו מומין (דף לו:) כמה ינטל מן החי וימות ואמר שמואל כסלע ואיכא דלמרי' התם דמתניתא תנא כסלע ור"מ מפרש דקאי אהא דלאמר כסמון (דף נה:) גבי גלודה ואם נשמיר זה כסלע כשרה וקשה לפירושו דמלתא דפשיטא הוא דסלע הוי כיתר מכסלע דלא קתני בזה עד וי"ל דאשכחן בצמח דוכתי דהוי כמו עד אע"ג דלא קתני בזה עד צפרק הזהב (ב"מ דף נא:) כמה תחסר א והיה זה אונסה ד' איסרין ופריך בגמרא ורמינהי כמה תחסר א ולא יהיה זה אונסה כו' ומשני תנא דידן קא חשיב א (מלמעלה למטה) ותנא ברא חשיב א (מלמטה למעלה) ובפרק הכונס (ב"ק דף סא.) עברה גדר ארבע אמות א (חייב) והתניא א (פטור) ומשני תנא

א (בבבב) חשיב מלמעלה למטה ותנא א (דידן) חשיב מלמעלה למטה ומיהו אכתי קשה דגלודה גבי כשרות מיתניא וכי חשבת מלמעלה למטה ד' סלעים ג' וב' כשרה עד כסלע הוה ליה עד ועד בכלל כיון דאמרת דכסלע כיתר מכסלע וכן גבי גולגולת דקאי אכמה חסרון וטעויה א"כ מאי פריך מחבל המטה ומהדקין שצבלי חרס וכי חשבת נמי בגלודה ובגולגולת מלמטה למעלה הויא ליה עד ולא עד בכלל ואם כן הוה להקל ובמסקנא מוכיח דכל דוכתי הוי להחמיר ונראה דקאי אנקדר כסלע דאמרין לעיל (דף נ:) טרפה להשתמתח תעמוד על טפח ור' חייא זר אבא פליג ואמר כסלע כשרה יתר מכסלע טרפה ואחא רב נחמן לאשמועינן דכסלע כיתר מכסלע ולא איירי כלל לענין עד ועד בכלל אצל ככאיסר אשמועינן דעד ולא עד בכלל דע"כ מלמטה למעלה חשיב דאלו כשרות קאי: **הדרקין** שבבב' חרם הן וקרקרותיהן ודופנותיהם כו'. למאי דגרסינן הן משמע דכלי חרס בתחלתן לא חשיב כלי

צפחות מכדי סיכת קטן ועד לוג דקתני לא מצי קאי א (אהך) אלא אשברים קאי אמנם לא מצינו בשום מקום דצעינן שיעור לכלי חרס לתחלתן והא דתנן במסכת מקואות (פ"ד משנה ג) החוטט צאינר לקבל צרורות בשל עץ בשל שהא בשל חרס צרביעית היינו דוקא לקבל צרורות והתם נמי פליג רבי א יהודה ואמר אף בשל חרס בכל שהא ולא א קאמר רביעית אלא בשברי חרס ובסדר המשנה לא גרסינן הן במסכת כלים צפרק שני (משנה ב) אלא גרסינן התם הדקין שצבלי חרס וקרקרותיהן כו' ומשמע כמו הן כיון דגרס וקרקרותיהן: שיעורן

אלו טרפות פרק שלישי חולין

וחייה. תנא לדרב מתנא דאי לא ממעט ליה אחיא ליה לכלל טריפות בזה הכלל: **דדמיא** לנטולי. דמתני' דהא נטולה היא ומנא טרפות הוא כדאמרין בניטל הכבד [מג.] הילכך תנא אלו בטרפות למעוטי ואידי דתנא אלו בטרפות תנא נמי אלו בכשרות ואע"ג

דלא ממעט מידי: **הני** נטולי הוא דטרפה אצל דרב מתנא כשרה: **ולנטולי נמי לא דמיא**. דהא לאו נטולה לגמרי היא: **הני** נטולי הוא דכשרות ניטל הטמול והכליות אצל נטולת ירך דרב מתנא טרפה: **ניציה**. גיד שצראשו שמחוצר בחור וקטן הוא מאד: **מסעבל**. נרקב: **בוקא**. ראש הקוליא התחוצה בחור עגם האליה שקורין הנק"א: **דלא מחסמי** לנו **שיעורא**. שלא ראיחס איסר האיטלקי מימיחס: **דינרא קורדינאה**. אותו היו מכירים טרפתי אכרע הואש: **ר' חנא פטוראש**. שולחני היה והיו לפניו מטבעות הרבה: **אין צעלי אומניות**. העוסקים במלאכת אחרים. והוא שולחני היה משמכר בשל אחרים למחנה ואריך להזהר ולתת עיניו שם ולהשתדל עם כל העוצרים לשאלו מה הם לריכים והכי תניא בתוספתא' המושיב את חצירו בחנות למחלתי שגר אם היה אומן לא יעסוק באומנותו לפי שאין עיניו על החנות בשעה שעוסק באומנותו: **עומדין מפניהם**. אמצאי' בכורים קאי במס' בכורים (פ"ג מ"א): **מפניהם עומדין**. לכבדן כדי שיהו רגילים לבא: **הציצה מלוה בשעפה**. לריכים אנו לתצצה:

מכשין. ששם לא יראום להם פנים להוצים ודרך כבוד לא ירגילום לבא מפני הטורח: **כסלע כיתר מכסלע**. היכא דשיערו רצנן כסלע כגון גבי פלוגמא דשדרה וגולגולת דתנא] כמה חסרון בשדרה כו' ובגולגולת צית שמאי אומרים כמלא מקדח וצית הלל אומרים

כדי שינטל מן החי וימות ואמר רב יהודה אמר שמואל [גריש פרקין] (דף מב:) וכן לטרפה ואמרין צבכורות צפ' על אלו מומין (דף לו:) כמה כדי שינטל מן החי וימות כסלע ואית דלמרי' התם דצמתניתא תנא כסלע ואשמועינן רב נחמן הכא דכי שיעור רצנן כסלע אסלע מזומאס קאמר כדי הוי מזומאס דינו כיתר מכסלע

וטרפה: **כאיסר כיתר מכאיסר**. גבי מתני' דתנן [ע"א] עד כמה תחסר וינימא דלכתי כשרה דהא גבי אלו כשרות קיימינא וקתני עד כמה כשרה צחסרון עד כאיסר וכיון דהוי כאיסר הרי היא כיתר מכאיסר וטרפה: **אלמא קסבר**. הא דקתני מתני' עד כאיסר כשרה לאו עד ועד בכלל קאמר אלא עד ולא עד בכלל וה"ק עד כאיסר כשרה ולא עד בכלל קאמר אצל כאיסר עצמו טרפה דע"כ עד דמתני' אכשרות קאי וה"ק עד כמה תחסר וינימא אכתי כשרה היא וקתני עד כאיסר דאי אטרפות קאי לא שייך למיתני עד אלא כמה תחסר ותהא טרפה כאיסר: **חבל היוצא**. לאחר שנטמגרה כל המטה נשאר מן החבל ותלוי במטה: **עד ה' טפחים טהור**. דקטן הוא ואינו ראוי לכלום הילכך לא הוי מן המטה ואם נטמאת המטה טהור: **מאי לאו חמשה כלמטה**. כפחות מה' וטהור דקטן הוא אלמא עד ועד בכלל: **לא חמשה כלמעלה**. כיותר ממתמשה וטמא דקתני טעמא במס' כלים (פ"ח משנה ב) מחמשה ועד עשרה טמא שצו קושרין את הפסחים וזכר לפסח מזריס דכתי"ש ואסרו חג בעצותים וגו' וימצי והיה לכם למשמרת] ובו משלשין את המטה: **ועד עשרה טמא**. כפרשינן ומעשרה ולחון טהור דיותר מדאי יש ועומד ליקלץ וחבל צפני עצמו לא מקבל טומאה דטווי ואריג צעינן במסכת שבת (דף סד.) **מאי לאו עשרה כלמטה**. וטמא אלמא עד ועד בכלל: **הדקין שצבלי חרס**. כלי חרס דקין: **הן וקרקרותיהן ודופנותיהן יושבין שלא מסומכין בו**. צין שהן עצמן אין מחזיקין אלא כדי סיכת קטן או שנשברו ונשארו קרקרותיהן שולים שלהן או דופנותיהן נשארו ויכולין לישב לצדן בלא סמיכה עדיין כלי הן ושיעורן אם מחזיקין שמן כדי סיכת קטן טמאין:

עד

מסורת הש"ס

א) [לעיל מג:]. ב) [ג] ונירסת הערך בוכא עיין ערך פטס ג' ועי' חוס' סוכה לה: בדי"ה נטלה סי' בסופו]. א) [נע' כשהדרין לו. ובפשי"י שם]. ד) קדושין לג. ה) בכורים פ"ג מ"ג קדושין לג. ו) קדושין לג. פסחים סח: קה: ע"ש נמחות עב. ע"ש"ו]. ז) [לעיל מו. ברכות כו: וש"ס]. ח) כלם פ"ט מ"ב. ט) [שס]. י) כלם פ"ב מ"ב. יא) [שס"א]. ומין. יב) [לפי ד"ה ניציה]. יג) [כתרגומו בראשית ח]. יד) [פ"ד דבי"מ ה"ז]. טו) [אבלות פ"ב מ"ג]. יו) [מהלל קיין]. יז) [שמות יב]. יח) [ר"מ. ק] [ונעמ"ש חוס' בכורות כח. ד"ה עד שאל]. יט) [נוש"י שגרין כח: כי"כ בשם אית ספרים ד"ה אומרון]. כא) [לפי ד"ה ניציה]. כב) [לפי ד"ה ניציה]. כג) [לפי ד"ה ניציה]. כד) [לפי ד"ה ניציה]. כה) [לפי ד"ה ניציה]. כו) [לפי ד"ה ניציה]. כז) [לפי ד"ה ניציה]. כח) [לפי ד"ה ניציה]. כט) [לפי ד"ה ניציה].

‏»‏

צע"י רש"י

הנק"א. ירך.

‏»‏

מוסף רש"י

בר נפחא. ר' יוחנן דקמי' בר נפחא בכולא ה"ש' כמו (ב"מ פה:) תנא עייל בר נפחא, נראה למון דלכוי של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מקרי בר נפחא, ואית דמפרשי בר נפחא על שם יופיו (וטהודין צו.) עומדים מפניהם. מצינו בכורים קאי כשעוצרים תמן ירושלם (קדושין ג.).

‏»‏

שיטה מקובצת

א) האי בוקא דאטמא. ג"כ עי' חוס' בברכות דף מ' ע"א: **ב** דכי שיעור רבנן כסלע אסלע מצומצם קאמרי' **א** לא חמשה כלמעלה כיותר מחמשה והא דקתני עד ה' טהור עד ולא עד בכלל שלא הגיע לה' אבל אם הגיע לה' הור כיותר מן וטמא דקתני טעמא: **ז** זכר לפסח מצרים דכתיב והיה לכם למשמרת וכתיב אסרו חג בעצותים וגו' ובו משלשין את המטה:

‏»‏

רבינו גרשום (רמשיך)

טמא כלומר דהתם ודאי דבר חשוב הוא וצריכין לקשור ממנו שום דבר כגון שקנה טלה או שום בהמה דקה קושרו בו אבל יותר מעשרה ארוין ביותר ומחשיבין ליה ככאן (דגון) דחתין ושרי מאי לאו עשרה כלמטה וש"מ עד ועד בכלל לא עשרה כלמעלה. שביבלי חוסי הן וקרקרותיהן כו' קרקעותיהן אלו השוליים: שלא מסומכין כלומר יושבין לבדם שאין סומכין אותם שיעורן בכדי סיכת קטן

עד